

Tenyésztési program

2009. április 9.

A.) AZ ELLÁTÁSI TERÜLET

A fajtatiszta sertésállományok vonatkozásában az Egyesület tevékenysége a Magyar Köztársaság és az Európai Unió egész területére kiterjed.

Az Egyesület az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény és a végrehajtására vonatkozó rendeletek, valamint a Teljesítményvizsgálati Kódex előírásai alapján végzi munkáját. A jogi úton nem szabályozott kérdésekben, az Egyesület Alapszabályában és a jelen Tenyésztési programban foglaltak a mérvadók.

B.) AZ EGYESÜLET ILLETÉKESSÉGÉBE TARTOZÓ ÁLLOMÁNYOK

Az Egyesület hatáskörébe tartozik a Magyarországon elismert fajtatiszta –nem őshonos– sertéspopulációk, és a fajtákra alapozott keresztezések törzskönyvezése és nemesítése, a fajtatiszta, valamint keresztezett tenyészkocacsüldők és tenyészkansüldők előállítása, forgalmazása, valamint a termelés ellenőrzés.

Az Egyesület hatáskörébe tartozó, Magyarországon elismert fajtatiszta fajták négy fajtacsoportba sorolhatóak.

I. fajtacsoport

magyar nagyfehér hússertés és keresztezett kocák.

II. fajtacsoport

magyar lapály sertés.

III. fajtacsoport

duroc sertés és
hampshire sertés.

IV. fajtacsoport

pietrain sertés és,
keresztezett kanok.

A fajták elé kitűzött tenyészcélt a gazdaságos vágósertés előállítás szempontjai határozzák meg a keresztezési programban betöltött szerepüknek megfelelően. Ennek alapján történik a fajtacsoportba sorolás, a hasonló típusok egységes teljesítményvizsgálata, tenyésztérbecslése, szelekciója érdekében.

I. fajtacsoport (magyar nagyfehér húsertés, keresztezett kocák)

Kimagasló reprodukciós teljesítményre, hízekonyságra és szervezeti szilárdságra nemesített fajták, amelyek a keresztezésben anyai partnerek.

A vágóérték növelése csak olyan mértékben kívánatos, hogy ne menjen a fenti tulajdonságok rovására. Fajtatisztán vagy keresztezve az árutermelő telepek ideális koca alapanyagát biztosítják. A fajtákban a stresszérzékeny egyedek aránya alacsony, célkitűzés a teljes stresszmentesítés.

A keresztezett kocák előállítása általában a magyar nagyfehér húsertés és a magyar lapály fajtával történik, mindkét fajta lehet az apai, vagy az anyai oldalon is, és megengedett a keresztezett kocák előállítása váltogató keresztezéssel.

Magyar nagyfehér húsertés

A tenyészcél:

Szaporasági, nagy növekedési erélyű, jó takarmányértékesítő, szilárd szervezetű, technológiatűrő, későn érő fejlődési típusú, jó hústermelő fajta fenntartása, a jelzett teljesítmények harmonikus fejlesztésével. Stressz rezisztens, húsminősége kiváló.

Fajtaleírás:

Hosszú törzsű, rámás, közepesen dongás mellkasú, közepes farszélességű, terjedelmes combokkal rendelkező, szilárd hát és lábszerkezetű, jó konstitúciójú.

Hét-hét egészséges csecsbimbóval rendelkezik.

Szőrzete kesely fehér színű, fényes, finom, hosszú szálú, testhez simul és azt egyenletesen takarja. Bőre halvány rózsaszínű, pigment mentes. A körmök viaszszárgák, a feje a törzssel arányos, középhosszú, könnyű, a homlok közepesen széles, a profilvonala enyhén tört, a füle felfelé, előre álló.

Teljesítményszintek:

Magyar nagyfehér húsertés

SZFTV			ÜSTV				HVT				
n1	n21	w21	S	h	s	h	s	T	f	h	m
			Kan		Koca						
Minimum követelmények											
10.0	-	-	530	-	500	-	480	-	30.0	47.0	8.5
Célparaméterek											
11.0	9.5	60	600	57	570	56.5	490	2.8	27.0	49.0	9.5

A vérfrissítés azonos típusú populációkból származó, kiugróan kedvező szaporasági és felnevelési teljesítményekkel rendelkező, e tulajdonságokban kiváló örökítő képességgel rendelkező kanok spermájának, vagy import tenyészszüldőknek a beszerzésével történik (Anglia, Finnország, Dánia, izmolttabb, tömegesebb típus Hollandia és Németország).

II. fajtacsoport (magyar lapály sertés)

Szaporaságra és vágóértékre nemesített, kombinatív fajta, amely az árutermelő koca előállító programban anyai és apai partner is lehet. A vágóérték növelésénél különösen fontos a vékony hátszalonna, ami keresztezett (duroc, ill. hampshire származású) végtermék előállító kanokkal párosítva különösen kedvező kombinációt eredményez.

Magyar lapály sertés

A tenyészcél:

A szaporasági, felnevelési teljesítmény és a vágóérték egyidejű javítása.

A típus: későn érő, későn zsírosodó, nagy növekedési erélyű. A vágóérték növelésénél különösen fontos a vékony hátszalonna és a jó húsminőség, követelmény a stresszmentesség.

Fajtaleírás:

Kívánatos a nagy ráma, hosszú, feszes hát, közepesen mély mellkas, izmolt lapocka, telt comb, jó konstitúció, szilárd csontozat, könnyű végtagok.

Szőrzete fehér színű, finom szálú, sima lefutású, bőre halvány rózsaszín, pigment mentes. A körmök viaszszárgák, a fej a törzzsel arányos, középhosszú, könnyű. A profilvonala enyhén tört. A fül töben megtört, előrelógó, fejjel arányos. Legalább 7-7 szabályos eloszlású, jól fejlett cseccsel rendelkezik.

Teljesítményszintek:

Magyar lapály

SZFTV			ÜSTV				HVT				
n1	n21	w21	S	h	s	h	s	T	f	h	m
			Kan		koca						
Minimum követelmények											
10.0	-	-	530	-	510	-	480	-	28.0	48.0	8.5
Célparaméterek											
11.0	9.5	60.0	600	58.0	570	57.0	490	2.8	28.0	49.0	9.0

A fajta elé kitűzött tenyészcélt a fajtatizta tenyésztés eszközeivel kell elérni az egységes tenyésztési elvekben leírtak szerint. A magyar lapály vérfrissítésére, javítására csak olyan import javasolható, amellyel megőrizhető, javítható az anyai tulajdonság, a konstitúció és a típus. Kizárólag stresszmentes vonalak behozatala indokolt elsősorban a finn, svéd, norvég, dán lapály importból.

III. fajtacsoport (duroc sertés, hampshire sertés)

Hízékonyságra, vágóértékre és stressztűrőképességre nemesített (robusztus) fajták, melyek az áru-előállításban apai keresztezési partnerek. A kedvező tulajdonságok megőrzése érdekében a vágóérték növelése egy bizonyos határon túl nem fokozható. A fajták gyakorlatilag

stresszrezisztensek, aminek megőrzését minden eszközzel biztosítani kell. A duroc sertés a típuson belül nagyobb rámát, testtömeget, ezáltal nagyobb növekedési erélyt képvisel, a hampshire fajtára a vékonyabb hátszalonna a jellemző.

Duroc sertés

Tenyészcél:

Nagy növekedési erélyű, rámás, tömeges húsertés. A húsformák kifejezettek, a csontozat robusztus.

Magas értékes húsrész aránnyal rendelkezik, kiváló húsminőséget örökít. A pietrain sertéssel kiválóan kombinálódik, ezért a teljesítményvizsgálatokat keresztezett állományokon is végezni kell.

A szelekció fő iránya a növekedési erély, a takarmányértékesítés és az értékes hús arány javítása.

Fajtaleírás:

Teste robusztus, háta feszes, a karaj terjedelmes, sonkája széles és mélyre terjedő, lapockája kifejezett, lábai erőteljesek. A nyak rövid, a mellkas hengeres. Nem kívánatosak a kisebb rámájú, könnyű lapockájú, túlzottan meredek lábállású egyedek. A duroc sertés gyakran burkolt, durva szervezetű, ami nem kívánatos. Bőre rózsaszín, körmei palaszürkék, tőrókarimája sötétbarnától kékes színűig terjedő árnyalatú, pigmentált. Szőre sima, sűrű a sötét cseresznyepirostól a sárgás világos vörösig terjed.

Feje jellegzetesen kúpos alakú, kissé rövid, széles homlokkal, az orrhát enyhén homorú. Fülei rövidek, a haránt középvonaltól megtörtek, előre billenők. Nem kívánatosak a túl finom, keskeny homlokcsontú, valamint felálló fülű egyedek.

Egyéb elvárások: mindkét oldalon legalább 6 - 6 jól fejlett, szabályos elosztású csecsbimbó.

Teljesítményszintek:

Duroc és hampshire sertés

SZFTV			ÜSTV				HVT				
n1	n21	w21	S	h	s	h	s	T	f	h	m
			Kan		koca						
Minimum követelmények											
-	-	-	520	-	490		460	-	26.0	48.0	9.0
Célparaméterek											
9.0	-	-	580	57.5	560	57.5	480	2.85	26.0	50.0	9.5

A duroc fajta vérfriessítése, javítása elsősorban Dániából javasolt, kizárólag homozigóta stresszmentes vonalokból.

Hampshire

Tenyészcél:

Rámás, tömeges, nagy növekedési erélyű hússertés. A csontozat rendkívül szilárd, robusztus, a szalonnaköpeny vékony, a karaj és comb terjedelmes. Magas vágóérték mellett kiváló a húsminőség, jó kombinációs készség a pietrain fajtával.

Fajtaleírás:

A hát és az ágyék középhosszú, enyhén ívelt, jól izmolt. A mellkas hengeres. A has feszes, a lapocka izmolt, a combok jól izmoltak. A csontozat szilárd, robusztus, a lábvégek tiszták, kemények. A szervezeti hibák közül a lazaság kiemelten szigorú megítélés alá esik.

Szabályos tarka, alapszíne fekete, a maron és a lapockán lehúzódó fehér öv jellemzi. Előfordul, hogy a hátsó végtag csánk alatti része is fehér. A körmök feketék, a pigmentmentes végtagokon viaszszárgák.

Fej: az orrhát egyenes, gyakori a hosszú keskeny fej, ami nem kívánatos. A fülek kicsik és fölfelé állók. A nyak és a mar rövid, de jól izmolt. A szalonna-köpeny vékony, az izmok mozgása jól kivehető, a toka száraz.

Mindkét oldalon legalább 6-6 jól fejlett, szabályos elosztású csecsbimbóval rendelkezzen. A teljesítményszintek a duroc sertésével megegyezők.

A hampshire fajta javítása elsősorban Dániából és emellett Svédországból javasolt, igazoltan homozigóta stresszmentes vonalakból. A szelekciónál az F1 kan előállítás érdekében a pietrain fajtával végzett keresztezésből származó utódok teljesítményét is figyelembe kell venni.

IV. fajtacsoport (pietrain, keresztezett kanok)

Intenzív hústermelésre nemesített, szuperizmolt fajták, a keresztezésben mindig apai partnerek. Gyakran stresszérzékenyek, amit a megfelelő szelekciós módszerekkel folyamatosan mérsékelni kell a vágóérték további javítása mellett.

A hármas és négyes fajtacsoportba tartozó fajták keresztezésével kiváló típusú végtermék előállító kanok nyerhetők, melyek jól egyesítik magukban a két típus előnyeit, a kiemelkedő vágóértéket, a jó húsminőséget és a környezettűrést. A pietrain x hampshire, pietrain x duroc , F1 kanok a nagyfehér hússertés-, lapály sertés-, de főleg a két fajta keresztezéséből származó F1 kocákkal kiválóan kombinálódnak és az utódoknál jelentős heterózis hatás nyerhető. A keresztezett kanok előállításánál lehetőleg a pietrain legyen az anya, de a reciprok keresztezés is megengedett.

Az F1 kanok és kocák továbbtenyésztésre kizárólag az R1 terminál kan előállító programokban használhatók fel.

Pietrain sertés

Tenyészcél:

Kiemelkedően jó vágóértékű, szuperizmolt sertés, a végtermék előállító keresztezésekben mindig apai partner, ún. befejező kan. A jó, esetleg közepes vágóértékű kocaállománnyal is biztosítania kell a megfelelő minőségű hízót, ezért a színhús tartalom növelése minden más szelekciós szempontot megelőz.

A fajta kiváló vágóértéke mellett probléma a stresszérzékenység és a relatív alacsony súlygyarapodás, ezért ezeknek a tulajdonságoknak a javítása szükséges.

A fajtatiszta és a duroc, vagy hampshire fajtával keresztezett kanok egyaránt javasolt befejező kanok az árulóállításban, emiatt a keresztezett utódokat is tesztelni kell.

Fajtaleírás:

Szabálytalan tarka sertés, szürke, vagy fehér testfelületén pigmentált foltokkal. A szőr színe a fehértől a feketéig foltosan változó, finom, sima lefutású, néha nagyon finom, hiányos növésű.

A fehér, halvány foltostól a sötét alapszínű, fedett állatokig minden változat előfordul.

A fej könnyű, rövid, esetleg középhosszú, a profilvonal enyhén tört, a homlok széles, a fülek rövidek, felállóak, de lehetnek előrehajlók is.

A karaj, a combok és a lapocka izmoltsága extrém. A hát és a far „barázdált”. A csontozat finom szilárd, a hátvonal feszesen egyenes.

A bőr és a szalonnaköpeny vékony, az izmok jól látszanak a combok felületén, az erek kidudorodnak.

A testméret (ráma) közepes, a mellkas hengeres, kívánatos a hosszú törzs, a felhúzott has, száraz toka.

A rövid, széles, alacsony egyedek a kiváló húsformák ellenére nem kívánatosak.

Az izomszegény és a burkolt zsíros egyedek kizárásra kerülnek.

A csecsszám legalább 6:6 legyen.

A törzskönyvek egyesítését követően a korábbi belga lapály fajta jellegű, rámásabb fehér színű egyedek tenyésztése a pietrain fajtában elfogadott.

Teljesítményszintek:**Pietrain sertés**

SZFTV			ÜSTV				HVT				
n1	n21	W2	S	h	s	h	s	T	f	h	M
		1									
			kan		Koca						
Minimum követelmények											
-	-	-	500	-	480	-	440	-	22.0	55.0	7.0
Célparaméterek											
8.5	-	-	550	61.0	540	60.0	460	2.80	22.0	56.0	7.0

A hazai viszonyokon adaptált kocaállományra rendszeresen szükséges a világ élvonalába tartozó vonalakból tenyészkacák és sperma vásárlása.

Tenyészállat vásárlás elsősorban Németországból, Ausztriából és Belgiumból javasolt.

Az F1 kan előállítás érdekében a duroc és a hampshire sertéssel való kombinálódó képességet is vizsgálni kell a keresztezett utódok és a végtermék teljesítménye alapján.

Végtermék előállító keresztezések:

Az érvényes jogi szabályozás értelmében a tenyészállatot vásároló sertéstartók a megvásárolt tenyészállatokat tetszés szerint keresztezhetik, és bármilyen konstrukciót előállíthatnak az apaállat használatra vonatkozó előírások figyelembe vételével.

Az Egyesület ezt nem akadályozhatja meg, ugyanakkor minden rendelkezésére álló eszközzel segíti a tenyészcélnak megfelelő, tervszerű keresztezési konstrukciók használatát az árutermelésben.

Az Egyesület által javasolt áru-előállító keresztezési programok az alábbiak:

Valamennyi keresztezési konstrukcióban az anyai partner a magyar nagyfehér hússertés (MNF), a magyar lapály sertés (ML), vagy a kettő keresztezésével előállított (MNFxML) keresztezett koca. Az MNFxML keresztezett koca esetében megengedett az F1 koca előállítás, ahol mindkét fajta szerepelhet az apai, vagy az anyai oldalon, illetve a két fajta keresztezéseinek bármelyik generációja. Bár ajánlott az F1 kocák tervszerű előállítása, a két fajta keresztezéséből származó egyéb konstrukciókat (beleértve a fajtatiszta MNF és ML kocákat) a teljesítmény értékelés szempontjából az Egyesület nem kívánja külön kezelni.

Minden sertéstenyésztő számára javasolt egyszerű áru-előállító keresztezések, melyekben az apa mindig fajtatiszta:

1. MNF x ML hízó (beleértve a két fajta egyéb keresztezéseit a fentiek szerint),
2. (MNFxML) x Duroc,
3. (MNFxML) x Pietrain,
4. (MNFxML) x Hampshire.

Összetett áru-előállító keresztezések:

Ezekben, a keresztezésekben az apai partner is keresztezett, a pietrain x Duroc (PIxDU), pietrain x hampshire (PIxHA) konstrukciókban ugyancsak megengedett az F1 kan előállítása mindkét lehetséges módon, valamint az R1 generációjú kan előállítása, ezeket a konstrukciókat az Egyesület a kocákhoz hasonlóan nem kívánja teljesítmény szempontjából külön értékelni.

1. (MNFxML) x (PIxDU)
2. (MNFxML) x (PIxHA)

Ezek a konstrukciók végtermék tesztre kötelezettek.

Márkás programok:

Az Egyesület által javasolt keresztezések meghatározott integrátori körben márkás programok keretében kerülnek forgalmazásra. A márkás programokban felhasznált tenyészállatok minden tekintetben megfelelnek a fajtatizsra, illetve keresztezett tenyészállatokkal szemben támasztott követelményeknek, de a program keretében speciális szempontok szerint kerülnek kiválogatásra. A márkás programhoz való tartozás a származásigazoláson feltüntetésre kerül. Csak a jelen Tenyésztési program mellékletében megadott márkás programok láthatók el külön jelöléssel a származásigazoláson.

C.) A TENYÉSZTÉSI MÓDSZER

Az alapfajták nemesítését a fajtatizsra tenyésztés eszközeivel kell megvalósítani. A párosítási terv készítésénél és a szelekciónál a rokonok teljesítménye-, a saját teljesítmény vizsgálat, és a küllem alapján megállapított tenyészértéket kell figyelembe venni. A tenyésztési döntésekért az Egyesület tenyésztésvezetője felelős. A legjobb hazai tenyészkanok kijelölt célpárosításaiból a tenyészetek kölcsönösen igényt tartanak az utódokra, illetve a társtenyészet rendelkezésére bocsátják, ugyanez vonatkozik a törzskanok spermájára is. Rokontenyésztés kivételes esetben egyes kiváló vonalak tulajdonságának rögzítésére, illetve genetikai terheltség felderítésére alkalmazható Szakbizottsági egyeztetést követően.

A cseppvér-keresztezés szükségességét és a végrehajtás módját a Szakbizottsággal egyeztetni kell. A cseppvér-keresztezési és rokontenyésztési programot írásba kell foglalni, a végrehajtást értékelni kell.

A cseppvér-keresztezésből származó utódokat tervszerű széleskörű teljesítményvizsgálatba kell vonni.

A keresztezett kanok előállítására megfelelő típusú és lehetőleg ivadékvizsgálatban értékelt apákat kell használni, a vizsgálatot keresztezett ivadékokkal is célszerű elvégezni. Kedvező megoldás, ha keresztezésre mesterséges termékenyítő állomási, vagy törzstenyészeti csúcskanok spermáját használják fel.

A tenyészértékbecslés a BLUP módszerrel számított tenyészérték és a TT index figyelembe vételével történik. A megbízható értékelés miatt szükséges a rokonsági kapcsolat kiépítése a tenyészetek között, ennek érdekében törekedni kell a törzskanok mesterséges termékenyítő állomási elhelyezésére és a mesterséges termékenyítő állomáson álló kanok tervszerű teljesítményvizsgálatára, valamint a tenyészetekben a legkiválóbb tenyészkanok utódainak tervszerű tenyésztésbe állítására.

A szelekció rendje

A szelekció a párosítási terv készítésével, a célpárosítások kijelölésével kezdődik.

Az 1-es besorolású törzstenyészetekben a párosítási tervet a kan- és koca-előállító állomány minden kocájára egyedileg el kell készíteni, a kan-előállításban résztvevő törzskocákra külön

célpárosítási terv szükséges. A 3-as besorolású szaporító telepeken, amennyiben fajtatiszta tenyészállat előállítás folyik, úgy az abban résztvevő tenyészállatokra egyedi párosítási tervet kell készíteni, keresztezett kocák előállítása esetén megengedett a csoportos párosítási terv.

Az 5-ös besorolású árutermelő telepek esetében csak akkor indokolt párosítási tervet készíteni, ha a telepen belül saját koca-előállítás történik.

A párosítási tervnek az üzemben minden esetben rendelkezésre kell állnia.

A megszületett utódok közül a származásuk, küllemük és fejlettségük alapján megfelelőek sajátteljesítmény vizsgálatra kerülnek.

A sajátteljesítmény vizsgálat és az azzal egy időben történő küllemi bírálat, tömegszelekciós eljárás, célja a legjobb származási háttérű süldők közül a teljesítményben és küllemben is megfelelők kiválogatása.

A tenyésztésbe állítást követően indul meg a tenyészkanok és tenyészkocák reprodukciós teljesítményének vizsgálata (*SZFTV*), ami az első két fajtacsoportban alapvető szelekciós szempont.

A hízekonyság és vágóérték tekintetében a legmegbízhatóbb eredményeket az ivadékok központi hízekonyság és vágóérték vizsgálata (*HVT*) adja. A kitűzött cél a törzsállományokban a küllemében és egyéb teljesítményében megfelelő kanok és kocák minél nagyobb számú ivadékvizsgálatának elvégzése.

A törzsállatok szelekciója az *SZFTV*, a *HVT*, az *ÜITV* és a *küllem*, valamint a BLUP módszerrel számított tenyészérték figyelembe vételével történik.

Az egyes teljesítményvizsgálatokban elért eredményt indexszel kell kifejezni. A teljesítményvizsgálati index a fajta átlagától való eltérést fejezi ki, figyelembe véve az adott tulajdonság örökölhetőségét, a fenotípusos és a genetikai korrelációkat, valamint a gazdasági jelentőséget.

A Kódexben rögzített „Egységes tenyészérték megállapítási rendszer” előírásai szerint, a tenyészállatoknak teljes tenyészérték tenyésztési indexet (TT index) kell adni.

Ugyancsak összevont indexszel értékelhetők a tenyészetek az éves átlagos teljesítmény alapján.

A különböző indexek képzésének módját az index-súlyozókat és a felírás módját a Teljesítményvizsgálati Kódex tartalmazza.

A teljes tenyészérték index (TT index) és a szaporasági tenyészérték alapján történik a törzskönyvi osztályba sorolás, a törzskönyvi rendben leírtak szerint.

D.) A TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATOK RENDJE

A teljesítményvizsgálatokat a Kódexben meghatározott szempontok figyelembevételével kell végezni. Az Egyesület a központi teljesítményvizsgálatokat az engedélyezett teljesítményvizsgáló állomásokon végezteti. Az üzemi vizsgálatokat és a küllemi bírálatokat, kizárólag az egyesület alkalmazásában lévő, érvényes teljesítményvizsgáló jogosítvánnyal rendelkező szakember végezheti. Az alapfajták vonatkozásában a következő teljesítményvizsgálatok végzése kötelező:

Szaporasági és felnevelési teljesítményvizsgálat (SZFTV)

A vizsgálat célja egyedek, illetve állományok reprodukciós képességének meghatározása. Minden hitelesen törzskönyvezett koca SZFTV teljesítményét kötelező meghatározni fialásonként a számtani átlag alapján, a kanokét évente. A tenyésztési év végén az állományokat is értékelni kell a törzskönyvi zárás keretében.

A hitelesen törzskönyvezett állományokban az SZFTV végzését és az adatok nyilvántartását a Teljesítményvizsgálati Kódex előírásai szerint kell végezni.

Üzemi sajátteljesítmény vizsgálat (ÜSTV)

A vizsgálat célja a tenyésztésre kiválogatott kan- és kocasüldők előszelekciója a növekedési erély és a zsírosodási hajlam alapján.

A hitelesen törzskönyvezett állományokban tenyésztő köteles biztosítani az előírt tartási és takarmányozási feltételeket, a vizsgálatot az Egyesület által megbízott szakember végezheti, aki a mérésekre feljogosító vizsgabizonyítvánnyal rendelkezik, és felel az állatok azonosításáért, a pontos adat felvételéért.

A hitelesen törzskönyvezett állományokban az ÜSTV-t a sertés Teljesítményvizsgálati Kódex előírásai szerint kell végezni.

Központi hízekonyság és vágóérték vizsgálat (HVT)

A törzskocák és törzskanok teljesítményét a központi teljesítményvizsgáló állomásokon kell ivadékaik alapján meghatározni. A vizsgálati terv készítéséért és kijelöléséért az Egyesület, a malacok szakszerű előkészítéséért és a beszállításért a tenyésztő felel. A kannevelésre kijelölt tenyészetekben minden olyan kan és koca vizsgálatára törekedni kell, melynek külleme és szaporasági mutatói a fajta követelményeinek megfelelnek, és kansüldők előállításra figyelembe vehető.

A vizsgálatokat végezni, csak az engedéllyel rendelkező sertés teljesítményvizsgáló állomásokon lehet.

A hitelesen törzskönyvezett állományokban a HVT-t a sertés Teljesítményvizsgálati Kódex előírásai szerint kell végezni.

Üzemi ivadékvizsgálat (ÜITV)

A kanok teljesítményét ivadékaik vágóhídi minősítése alapján is meg kell határozni. A vizsgálati terv készítéséért és a kijelölésért az Egyesület, a malacok beszállításért a tenyésztő felel. A kannevelésre kijelölt tenyészetekben minden olyan kan vizsgálatára törekedni kell, amelyik a fajta követelményeinek megfelel, és kansüldők előállításra figyelembe vehető.

A hitelesen törzskönyvezett állományokban az ÜITV-t a sertés Teljesítményvizsgálati Kódexelőírásai szerint kell végezni.

Küllemi bírálat

A tenyészszüldők küllemi bírálatát összbenyomás alapján a sajátteljesítmény vizsgálattal egy időben kell elvégezni. A törzsállományokban és mesterséges állomásokon a kanoknál egy éves korig, a kocáknál a második fialásig el kell végezni a részletes küllemi bírálatot. A szaporító és ellenőrzött telepeken a kocák összbenyomás alapján bírálhatók.

A hitelesen törzskönyvezett állományokban a küllemi bírálatot a sertés Teljesítményvizsgálati Kódex előírásai szerint kell végezni.

A küllemi bírálat szempontjai az alábbiak:

fej,

törzs,

lapocka,

combok,

lábszerkezet,

ráma, fejlettség,

szárazság,

összbenyomás.

Az egyes tulajdonságokra 1-5 -ig adható pontszám, az összbenyomás nem a részpontszámok átlaga, hanem a komplex értékítélet. A típust, konstitúciót, fajtajelleget, nemi jelleget, ivarszervi rendellenességet is az összbenyomás keretében kell megítélni.

A küllemi bírálat során a nem megengedett hibák esetében az állatot a tenyésztésből ki kell zárni (selejt), a megengedett hibákat pontszámcsökkentéssel kell jelezni, a hiba mértékének megfelelően.

A tenyésztésbe állításnál nem megengedett küllemi hibák:

A törzssel, a típussal össze nem egyeztethető fejalakulás, a fajtajellegtől karakterisztikusan eltérő jegyek.

Szélsőségesen sekély törzs, szűk vagy fűzött mellkas, laza, rossz szerkezetű hát.

A fajtára nem jellemző szélsőséges izomszegény comb vagy lapocka.

Kifejezetten X, vagy O lábak, nyitott csánk ízület, medvetalp, vagy meredek csüd, részaránytalan köröm, burkoltság, a toka teltsége. Kornak nem megfelelő fejlettség, kicsi ráma. Kötéshibák, az ízületek tisztatlansága. Fejletlen, vagy szabálytalan eloszlású, hét-hétnél (vagy hat-hatnál) kevesebb csecsbimbó. Túlfinomult, gyenge konstitúció, nagymértékű aránytalanság, súlyos szerkezeti hibák. Másodlagos nemi jelleg hiánya. Fejletlen herék, fejletlen péra.

Nem kívánatos küllemi jegyek:

A fehér fajtákban pigmentfoltok előfordulása.

A pigmentált körmű fajtáknál sávosan pigmentmentes köröm.

A fej hossza, profilvonala, fülek állása kismértékben eltér a fajta követelményeitől.

A kívánatosnál kismértékben rövidebb vagy hosszabb, keskenyebb, vagy szélesebb a törzs.

A fajtaelismerés keretében végzett teljesítményvizsgálat

Központi végtermékteszt

A végtermékteszteket a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal végzi teljesítményvizsgáló állomásán.

Az Egyesület az általa előállított és forgalmazott összetett áru-előállító keresztezésekből évente a vizsgálati tervben meghatározott számú végterméket küld be az állomásokra.

A kijelölés a mintavétel szabályai szerint történik az előzetesen bejelentett és kontroll alatt álló üzemekből.

A vizsgálat és az adat felvételezés az Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal által meghatározott metodika szerint történik.

Végtermék előállító konstrukciók szaporasági vizsgálata

A kijelölt üzemekben a szaporasági vizsgálatot, az egységes számítógépes törzskönyvi rendszer alkalmazásával kell végezni.

Stressz mentesítés

A stressz mentesítési program keretében a tenyészetek rendszeresen végeztetik az MHS teszteket. A kanoknál a vizsgálat minden esetben kötelező, a kocáknál, amennyiben a szülők státusa alapján az NN besorolás megadható nem szükséges laborvizsgálat. A magyar nagyfehér hússertés, magyar lapály sertés, duroc és hampshire fajtában a stressz mentesítés végrehajtása kötelező, ezekből a fajtákból, beleértve a nagyfehér hússertés x lapály keresztezett tenyészkoça süldőket, az Egyesület csak NN státusú tenyészszüldőket ajánl fel értékesítésre. A Pietrain fajtában törekedni kell az NN és nN genotípusú egyedek arányának növelésére. A pietrain fajta esetében az nn és nN, a pietrain keresztezések esetében az nN genotípusú tenyészszüldők forgalmazása megengedett.

E.) A TÖRZSKÖNYVI SZABÁLYZAT

Tenyészállatok törzskönyvbe sorolása

A tenyészállatokat származásuk, küllemük és tenyészértékük alapján lehet

Főtörzskönyvbe, illetve

Melléktörzskönyvbe

sorolni.

A törzskönyv fő részébe sorolás feltételei:

Kanok esetében, mindkét szülő és nagyszülő az adott fajta törzskönyvének fő részébe sorolt. Vérfriessítő importok esetében az importált egyed fajtája a származási országban elismert tenyésztő szervezet által igazoltan a fajtához tartozik és harmadik ország esetében az egyesület tenyésztésvezetője, a szakbizottság javaslata alapján az importhoz hozzájárult. Kocák esetében, az apa és mindkét nagyapa a törzskönyv fő részébe sorolt, az anya és az anyai nagyanya lehet mellék törzskönyvben.

A törzskönyv fő részébe sorolás további (küllemi és teljesítmény) feltételei:

- küllemi bírálat: minimum 3 pont,
- ÜSTV index: minimum 95 pont,
- csecsszám I. és II. fajtacsoportok esetében 7-7, a III. és IV. fajtacsoportok esetében 6-6 fejlett csec,
- stressz státus az I. II. és III. fajtacsoportok esetében: NN,
- örökletes hibáktól mentesség.

Törzskönyvi osztályba sorolás

Törzskönyvi osztályba csak a törzskönyv fő részében nyilvántartott állatok sorolhatók, minősítésük alapján.

A tenyészérték szintek meghatározásához a kocáknál az I. és II. fajtacsoportban a szaporasági tenyészértékekkel kombinált TT indexet ($TT \text{ index} + 25 \times \text{sz.é.m.}$), a III. és IV. fajtacsoportban a TT indexet; a kanoknál a BLUP minősítést kell figyelembe venni.

Tenyészérték szintek:

- „ajánlott”: 120 pont, vagy a feletti,
- „engedélyezett”: 100 – 119 pont,
- „nem ajánlott”: 99 pont, vagy az alatt.

- A tenyészállat minősítés rendszerét a sertés Teljesítményvizsgálati Kódex tartalmazza.

A törzskönyv mellék részébe sorolás feltételei:

A keresztezett állatokat, valamint azokat az egyedeket, amelyek származásuk, vagy teljesítményük miatt nem sorolhatók a főkönyvi részbe, mellék törzskönyvbe kell sorolni.

A tenyészték szintek a magyar nagyfehér hússertés kocáknál, valamint a petrain x duroc és a petrain x hamshire kanoknál is meghatározásra kerülnek.

Tenyészállat előállítás

Az Egyesület a tenyészkanokat a kijelölt törzstenyészetek kanelőállításra alkalmas állományával állítja elő, a tenyész kocákat a törzs és szaporító tenyészetekben egyaránt. A szaporító tenyészetekben kiemelt tenyésztési érdekből, a kanelőállításnak megfelelő BLUP TT, illetve BLUP minősítő indexszel rendelkező szülők esetén, a tenyésztésvezető írásos engedélyével állítható elő tenyészkan a megjelölt szülőktől a megjelölt számban.

A tenyészkansüldők forgalomba hozatalához szükséges mindenkori tenyészték szintek meghatározása a Tenyésztési Szakbizottság javaslata alapján az Elnökség feladata és joga.

Import utódok forgalmazása

A tenyésztésvezető által engedélyezetten importált kanok után tenyészkansüldők az importált apa tenyésztésbe vételétől 18 hónapig értékesíthetőek. A 18. hónap után ugyanazok az előírások az import apára is, mint a hazai apákra.

Tenyészállat előállítás import spermából

Import spermából tenyészállat akkor állítható elő, ha a sperma behozatalához az Egyesület tenyésztésvezetője, a behozatalt megelőzően írásban hozzájárult. A hozzájárulás helyi és időbeni korlátozást tartalmazhat.

Mesterséges Termékenyítő Állomási beállítás

A mesterséges termékenyítő állomásokra beállítható kansüldők, illetve a spermatermelésre használható kanok mindenkori tenyészték szintjének meghatározása a Tenyésztési Szakbizottság javaslata alapján az Elnökség feladata és joga, aminek érvényesítése a mesterséges állomással kötött szerződés keretében történik.

A törzskönyvezés rendje

Az adat-felvételezés az egységes törzskönyvi bizonylatokon történik, a törzskönyveket az országos törzskönyvi adatbázis követelményeinek megfelelő számítógépes rendszerben kell nyilvántartani. A számítógépes rendszer üzemeltetése a tenyészetekben a törzskönyvezés feltétele.

Hiteles törzskönyvi ellenőrzésbe vétel

Az új tenyészet hiteles törzskönyvi ellenőrzésbe vételét az Egyesület a Kódexben előírt tenyészet-bejelentőlap megküldésével kezdeményezi az Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalnál. A hiteles törzskönyvezés megkezdésének napja nem azonos a tenyészetszám kiadására vonatkozó határozat keltezési dátumával. Az adatok hitelesítése a feltételek biztosítását követően az 1, 3 besorolás megadásával kezdődik és a besorolás visszavonásáig tart.

1-es besorolás: törzstenyészetek

Nucleus törzstenyészet az a hitelesen törzskönyvezett, fajtatiszta kan és koca előállításra alkalmas forgalomképes tenyészet, vagy állományhányad, amelyet az előírt feltételek teljesítése és az állomány minősége alapján a tenyésztésvezető törzstenyészetté jelöl ki.

Kijelölés feltételei:

Ismert származás minden egyednél.

Kanok 60 %- a HVT indexszel vagy BLUP minősítéssel rendelkezik (de legalábbis a tervezés szerint eléri).

Kocák 30%-a HVT indexszel rendelkezik (de legalábbis a tervezés szerint eléri).

Legalább annyi ÜSTV-t végeznek, mint a kocák száma.

Kanonként 20 (de legalább a kocalétszámmal azonos számú) utódot ÜITV vizsgálnak.

Brucellosis, Leptospirosis, Aujeszky féle betegség és PRRS mentesség.

Képes forgalmazni (nincs áeü. tiltás, vagy önkorlátozás) és van kannevelő szintű koca és kanállománya.

Koca állományának legalább felével az adott fajta nucleus állományát állítja elő fajtatisztán.

Minden felnőtt tenyészállat (koca, kan, süldő) egyedi jelölése kötelező.

Minden malac egyedi jelölése kötelező.

F1 kanelőállító törzstenyészet az a hitelesen törzskönyvezett, F1 kanok, valamint márkázott programok keresztezett kanjainak előállításra alkalmas forgalomképes tenyészet, vagy állományhányad, amelyet az előírt feltételek teljesítése és az állomány minősége alapján a tenyésztésvezető törzstenyészetté jelöl ki.

Kijelölés feltételei:

Ismert származás minden egyednél.

Kanok 60 % - a HVT indexszel vagy BLUP minősítéssel rendelkezik (de legalábbis a tervezés szerint eléri).

Kocák 30%-a HVT indexszel rendelkezik (de legalábbis a tervezés szerint eléri).

Legalább annyi ÜSTV-t végeznek, mint a kocák száma.

Kanonként 20 (de legalább a kocalétszám al azonos számú) utódot ÜITV vizsgálnak

Brucellosis, Leptospirosis, Aujeszky féle betegség és PRRS mentesség.

Képes forgalmazni (nincs áeü. tiltás, vagy önkorlátozás) és van kannevelő szintű koca és kanállománya.

Koca állományának legalább felével az adott fajta nucleus állományát állítja elő fajtatisztán.

Minden felnőtt tenyészállat (koca, kan, süldő) egyedi jelölése kötelező.

Minden malac egyedi jelölése kötelező.

3-as besorolás: Szaporító és ellenőrzött tenyészetek

Szaporító tenyészet az a hitelesen törzskönyvezett fajtatiszta és F1 koca előállításra alkalmas, forgalomképes tenyészet, vagy állományhányad, amelyet az előírt feltételek teljesítése és az állományminősége alapján a tenyésztésvezető szaporító-tenyésztetté jelöl ki. Kant csak kivételesen, a tenyésztésvezető engedélyével állíthat elő, ha megfelelő BLUP minősítésű szülők állnak rendelkezésre.

Kijelölés feltételei:

Ismert származás minden egyednél.

A fajtatiszta koca előállító kocaállomány párosítási tervvel rendelkezik.

Legalább annyi ÜSTV-t végeznek, mint a kocák száma.

Kanonként 20 (de legalább a kocalétszámmal azonos számú) utódot ÜITV vizsgálnak.

HVT vizsgálatok végzése ajánlott.

Brucellosis, Leptospirosis, Aujeszky féle betegség és PRRS mentesség.

Képes forgalmazni nincs áeü. tiltás, vagy önkorlátozás.

Minden felnőtt tenyészállat (koca, kan, süldő) egyedi jelölése kötelező.

Csak a kocamalacok számára kötelező az egyedi jelölés. Egyedileg kell azonban jelölni a HVT-re és ÜITV-re kijelölt utódokat.

Ellenőrzött tenyészet az a hitelesen törzskönyvezett állomány, amelyik az eddigi kategóriák egyikébe sem sorolható be valamilyen okból, de teljes állományának hiteles törzskönyvezése alapján a tenyésztésvezető, ellenőrzött tenyésztetté jelöl ki. Forgalmazást nem végezhet.

Kijelölés feltételei:

Ismert származás minden egyednél.

Kocaállomány saját fajtatizsza koca utánpótlást előállító része párosítási tervvel rendelkezik. Kocaútanpótlás ÜSTV vizsgálata kötelező.

HVT és ÜITV vizsgálatok fakultatívan végzettek.

Minden felnőtt tenyészállat (koca, kan, süldő) egyedi jelölése kötelező.

Csak az utánpótlásra kijelölt koca malacok egyedi jelölése kötelező. Egyedileg kell azonban jelölni a HVT-re és ÜITV-re kijelölt utódokat.

Tekintettel arra, hogy az egyes tenyészetek, illetve állományok besorolása tenyészállataik BLUP TT illetve BLUP minősítő indexe alapján történik, az egyes tenyészetekben, különböző besorolásban lévő állományok is lehetnek.

Hiteles törzskönyvi ellenőrzésbe vétel általános feltételei

A törzskönyvi nyilvántartáshoz a bizonylatok és az eszközök (krotáliák, csipkéző, tetováló fogók) rendelkezésre állnak. A tenyésztő szervezet a telepen a törzskönyvezést végző személyt feladatáról kioktatta, a jelölések, nyilvántartások végzésére alkalmasnak találta.

A törzskönyvi munkához a tárgyi feltételek biztosítottak. A fiaztató kutricákból a malacok nem tudnak a szomszédos rekeszekbe átjárni a jelölést megelőzően. A falkaméretük, kifutók, önetetők a sajátjeljesítmény vizsgálat előírásainak megfelelnek. Az alomtömeg és az ÜSTV mérésekhez a hitelesített mérlegek rendelkezésre állnak.

A teleprend, a tartás és takarmányozás színvonala a minőségi tenyészállat nevelés követelményeinek megfelel, lehetővé teszi a fajta genetikai képességének realizálását, nem rontja az Egyesület hírnevét.

A számítógépes rendszerbe az adatfelvitel biztosított, az alapadatok rendelkezésre állnak, az adatrögzítés helye és a felelős személy megnevezhető.

Ismeretlen származású, (termelésű) állomány törzskönyvbe vétele:

Ha a tenyésztő szervezet olyan állományt kíván törzskönyvbe vonni, amelynek nincs pedigréje, de már vannak termelési eredményei (búgátás, fialás, stb.) a fentiekén túl meg kell határozni a hiteles törzskönyvezés hatályát, és a származási igazolás kiadásának feltételeit.

Ha az állomány nem rendelkezik származásigazolással, a rendelet előírásainak megfelelően csak a második hitelesen ellenőrzött koca generáció sorolható a törzskönyv fő részébe és kaphat származásigazolást (amelyiknek a nagyanyja hiteles ellenőrzés alatt állt, az anyja hitelesíthető búgátásból származott, apja és mindkét nagyapja tenyésztésre engedélyezett minősített apaállat volt).

A hiteles törzskönyvezés megszüntetése

A hiteles törzskönyvezés megszüntetését a tenyésztő szervezet írásban kezdeményezi, ha törzskönyvezés feltételeit nem látja biztosítottnak, vagy a tenyészetben a tenyészet kizárásával járó visszaélés történt. A megszüntetés dátuma ilyenkor a tenyésztő szervezet levelének kelte, illetve az abban megjelölt korábbi dátum.

A hiteles törzskönyvezés megszüntetésének hatálya teljes, a visszavonás dátumát követően a tenyészetből nem fogadható hiteles adat az adatbankba, nem vonható állat teljesítményvizsgálatba és nem adható ki származásigazolás.

Termelés ellenőrzésbe vétel

Az árutermelő telepek termelés ellenőrzésbe vételét az Egyesület a „termelés ellenőrzésbe vételi bejelentőlap” megküldésével kezdeményezi az Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalnál. A termelés ellenőrzés megkezdésének napja nem azonos a tenyészet szám kiadására vonatkozó határozat keltezési dátumával. A termelés ellenőrzési adatok befogadása a központi adatbankba a feltételek biztosítását követően az 5-ös besorolás megadásával kezdődik és a besorolás visszavonásáig tart.

A termelés ellenőrzés rendje

A termelés ellenőrzési nyilvántartáshoz az egységes alapbizonylatok és az eszközök (krotáliák, csipkéző és tetováló fogók) rendelkezésre állnak. A tenyésztő szervezet a telepen a termelés ellenőrzést végző személyt feladatáról kioktatta, a jelölések, nyilvántartások végzésére alkalmasnak találta. A teleprend, a tartás és takarmányozás színvonala biztosítja az állomány genetikai értékének realizálását. A számítógépes rendszerbe az adatfelvitel biztosított, a tenyészállatok egyedi jelölése megtörtént. Az adatrögzítés helye és a felelős személy megnevezhető.

Az árutermelési adat-felvételezés az egységes Búgatósi napló és SZFTV bizonylatokon történik, az adatokat az országos adatbázis követelményeinek megfelelő árutermelési SZFTV számítógépes rendszerben kell nyilvántartani. A számítógépes rendszer üzemeltetése a tenyészetekben a termelés ellenőrzés feltétele.

A termelés ellenőrzött telepeken saját utánpótlásra történhet kocasüldő előállítás, ebben az esetben az utánpótlásra kijelölt kocmalacokat jelölni kell.

F.) NYILVÁNTARTÁSOK ÉS IGAZOLÁSOK

A tenyésztő a törzskönyvi adatok felvételezését az egységes bizonylatok, felhasználásával végzi.

A hiteles törzskönyvezés alatt álló üzemben vezetett alapbizonylatok a következők:

Kötelező bizonylatok:

Búgatósi napló

SZFTV bizonylat (kutrica lap vagy szaporulati napló)

Küllemi bírálati lap (csoportos)

ÜITV kijelölési jegyzék

EUROP ÜSTV alapbizonylat (nyomtatvány vagy gépről kinyomtatott)

Az alapbizonylatokat 1 példányban, naprakészen kell vezetni, a szaporulati naplóba az adatokat egy héten belül kell bevezetni.

A törzskönyvi számítógépes rendszer naprakésztsége az adatfelvételtől számított 30 nap.

A törzskönyv nem selejtezhető, a törzskönyvi alapbizonylatokat 10 évig meg kell őrizni.

A termelés ellenőrzés alatt álló üzemben vezetett alapbizonylatok a következők:

Kötelező bizonylatok:

Búgatósi napló

SZFTV bizonylat (kutrica lap vagy szaporulati napló)

Fakultatív bizonylatok:

Küllemi bírálati lap

EUROP ÜSTV alapbizonylat

ÜITV kijelölési jegyzék.

A tenyésztési igazolások kiállítása

Az értékesített tenyészállatokról, amennyiben a tenyésztési és hitelességi feltételeknek megfelelnek az Egyesület a tenyésztő megrendelésére térítés ellenében származásigazolást állít ki.

A származásigazolás kiállítása

Származásigazolás csak a törzskönyv fő részébe sorolt és az Egyesület Elnöksége által meghatározott forgalmazhatósági teljesítmény feltételeknek megfelelő tenyészállatokról állítható ki.

A keresztezett tenyészállatok, abban az esetben kaphatnak származásigazolást, ha a Tenyésztési Program a keresztezett tenyészállat előállítását egyértelműen tartalmazza (F1 keresztezett kanok és kocák). A származásigazolás ebben az esetben is csak akkor állítható ki,

ha az állatok megfelelnek az Egyesület elnöksége által meghatározott forgalmazhatósági teljesítmény feltételeknek.

Export célra a származás igazolás 80 kg-nál kisebb súlyú állatokról ÜSTV index hiányában is kiállítható.

Azok a sertések, melyekről a származásigazolás nem állítható ki nem minősülnek tenyészállatnak.

A kiadott származásigazolásokról az Egyesület szigorú nyilvántartást vezet az ismételt kiadás elkerülése érdekében. Az elveszett származási lap pótlására kiállított második példányra rá kell vezetni, hogy másodlat.

Az Egyesület tagjai csak hiteles származásigazolással rendelkező állatokat fogadnak el a fajtához tartozónak. A sajáttenyésztésbe állított törzskanok származásigazolását ki kell állítani, a kocák vonatkozásában elegendő a törzskönyvi (egyedi) lap. A származási lapot az ÜSTV-be vont értékesített kocasüldőkről ki kell adni, kivéve ha az adás-vételi szerződésben, vagy a kiadási bizonylaton a vevő egyértelműen elismeri, hogy nem tenyészállatot vásárol, és nem tart igényt a pedigrére.

A jelen Tenyésztési Program mellékletében megadott márkás programhoz tartozó tenyészállat esetében a márkás program megjelölésre kerül a származásigazoláson.

Felelősség

A tulajdonos (tenyésztő) felelős

az állatoknak a genetikai képesség realizálásához szükséges színvonalú tartásáért, takarmányozásáért. A telepen a teljesítményvizsgálatok tárgyi feltételeinek megteremtéséért (megfelelő fiasztató rekesz, kifutók, ultrahangozáshoz karamok, hitelesített mérleg, tenyészállat bemutató stb.). A jelölések szakszerű elvégzéséért, az alapadatok felvételezéséért az előírt határidőre. Az ivadékvizsgálatra szánt malacok előkészítéséért és beszállításáért. A származásellenőrzéshez és az MHS teszthez szükséges vérminták beküldéséért.

A tulajdonos a tenyésztési nyilvántartást ellenőrzi, az észlelt hibákat visszajelzi, a javításról gondoskodik.

Az Egyesület felelős

a Tenyésztési Program végrehajtásáért. A tenyésztési és törzskönyvi munka egységes végzéséért és a törzskönyvi rend betartásáért. A tenyésztéshez szükséges eszközök, bizonylatok, teljesítményvizsgálati és törzskönyvi előírások biztosításáért a tenyésztő részére.

A származásigazolások kiállításáért és nyilvántartásáért. A küllemi bírálatok és üzemi teljesítményvizsgálatok végzéséért, valamint a HVT vizsgálatok, MHS tesztek, intramuszkuláris zsír vizsgálatok kellő arányban és tervszerűen történő végzéséért.

A törzskönyvezési, hitelességi mulasztások szankcionálása

Állat, vagy állatcsoport kizárása:

- Törzskönyvi nyilvántartás vezetésének elmulasztása (búgatósi napló, fialás felvétel, választási alomszám és súlymérés),
- Több apaállat használata egy ciklusban,
- Azonosíthatatlan állat (késedelmes megjelölés, szakadt fül stb.),
- Hibás származás.

Teljesítményvizsgálati eredmény megsemmisítése:

- Jogosítvány nélkül végzett vizsgálat,
- Hibás vagy nem elismert műszerrel végzett vizsgálat,
- Mérési hiba ellenőrzésnél a határértéket meghaladja,
- Hibás törzskönyvi adatközlés (pl.: azonosítási hiba, téves születési idő stb.).

Tenyészállat forgalmazás felfüggesztése:

- Törzskönyvi, teljesítményvizsgálati adatok szándékos meghamisítása,
- Törzskönyvi, teljesítményvizsgálati adatok ismételt hanyagságából történő hiányosságai,
- A törzskönyvezés tárgyi feltételeinek tartós hiányosságai (mérlegek, berendezések),
- A genetikai érték realizálásához szükséges takarmányozási, gondozási, elhelyezési feltételek hiányoznak.

A tenyészet kizárása a törzskönyvezésből:

Az előző pontban jelzett hitelességre, teljesítményvizsgálati, törzskönyvezési, tenyésztési feltételekre vonatkozó hiányosságokat határidőre az üzem nem orvosolja.

A törzskönyvi adatok szándékos meghamisítása bizonyítást nyert és egyértelműen előnyszerzésre irányul.

G.) AZ ÁLLATOK JELÖLÉSÉNEK MÓDJA

A jelöléseket a Teljesítményvizsgálati Kódex előírásai szerint kell végezni.

Malackori jelölés

A malacok jelölése a KÓDEX-ben előírt módon, fülcsipkével, tetoválással, vagy az ENAR szerinti egyedi jelöléssel történhet, a jelölést még dajkásítás előtt, de legkésőbb a születést követő 7 napon belül el kell végezni. A jelölés a tulajdonos kötelessége, az Egyesület felel a jelölés szakszerűségének és a határidő betartásának ellenőrzéséért.

Hiteles származásigazolás csak a határidőre, előírás szerint jelölt, jól azonosítható állatokról adható ki.

Ellenőrzési szám

Az ellenőrzési számot hiteles törzskönyvezésbe vont tenyészetenként, illetve állományonként folyamatosan kell kiadni, a kocáknak legkésőbb az első fialás alkalmával, a kanoknak az első búgatással egy időben. A megjelölés történhet füljelzővel vagy tetoválással a jobb fülben. A megjelölést szükség esetén fel kell újítani.

A jelölés és a jelölés felújítása a tulajdonos kötelessége, az Egyesület felelős a szakszerű, határidőre történő elvégzés számonkéréséért.

A származás ellenőrzés módja

A hiteles törzskönyvezési adatok nem megfelelő vezetése vagy a bejegyzési határidő elmulasztása esetén az ivadék csak akkor ismerhető el a megjelölt szülőkhöz tartozónak, ha a származást az utólag elvégzett vércsoport és enzim polimorfizmus vizsgálat, vagy DNS vizsgálat nem zárja ki.

A származás ellenőrzésére rendszeresen, a Tenyésztő Hatósággal együttműködve ellenőrző vizsgálatot kell végezni.

A vizsgálat elvégzése javasolt:

- a tenyésztésbe állított törzskanok esetében,
- a központi teljesítményvizsgálatra beszállított utódok esetében,
- az értékesítésre felkínált tenyészszülők esetében.

A vizsgálat kötelező:

- ha a származást illetően alapos kétség merült fel,
- amennyiben a vizsgálat igazolja a hibás származást, az érintett egyedeket a tenyésztésből ki kell zárni.

Kaposvár, 2009. április 9.

 Erőss József
 Ügyvezető igazgató

Mellékletek:

1. Származásigazolás minta aláírással
2. Márkás programok ismertetése
3. Nyomtatvány minták

Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete

Sertés származásigazolás**407/2008**

(másodlat/1)

Kan 3624N Szül: 3102/7/0S Ell: 176

Fajta: 1 magyar nagyfehér hússertés
Szül. tenyészet: 1360190-1 Hód-Mezőgazda ZRt.
Tart. tenyészet: 1360190-1 Hód-Mezőgazda ZRt.
Születési dátum: 2007.12.20. **Stressz státusz:** NN6
Teny.süldő Index: 136 **Csecsszám J/B:** 0/0
ÜSTV tgy: 649(124) **szh%:** 59,1(5,6) **kb:** 5 **index:** 142

A P A	Fajta: 1 magyar nagyfehér hússertés		A Fajta: 1 magyar nagyfehér hússertés							
	Szül. teny: 21016-1 FINNORSZÁG		P Szül. teny: 21016-1 Fülszám: 482433 I							
	Tart. teny: 1360190-1 Hód-Mezőgazda ZRt.		A Tart. teny: 21016-1 Ell.szám: Y482433							
A N Y A	Fülszám: 623787 I (szül: 623787 I)		A Fajta: 1 magyar nagyfehér hússertés							
	Ell.szám: 168		N Szül. teny: 21016-1 Fülszám: 511095 I							
	Vonal: 459 Romeo Család:		A Tart. teny: 21016-1 Ell.szám: Y511095							
A N Y A	Fajta: 1 magyar nagyfehér hússertés		A Fajta: 1 magyar nagyfehér hússertés							
	Szül. teny: 1360190-1 Hód-Mezőgazda ZRt.		P Szül. teny: 1360190-1 Fülszám: 1031/3/AS							
	Tart. teny: 1360190-1 Hód-Mezőgazda ZRt.		A Tart. teny: 1360190-1 Ell.szám: 153							
A N Y A	Fülszám: 2353/5/AS (szül: 2353/5/AS)		A Fajta: 1 magyar nagyfehér hússertés							
	Ell.szám: 2655		N Szül. teny: 1360190-1 Fülszám: 330/4/AS							
	Vonal: 382 Duced Család: 310 Donald		A Tart. teny: 1360190-1 Ell.szám: 2471							
B L U P	saját:	Hizl.nap	Ért.hús%	Életnap	Színhús%	Élő mal.	Index	Minősítés	ÜITV	Süldő Min
	apa:	-3,6368	0,90764	-0,2294	0,66728	0,1568	118			122
	anya:	2,25177	1,98575	12,5724	0,85574	0,04594	105	106		
	apa apja:	-8,0301	-0,1727	-9,4303	0,47874	0,26766	125	132		
	apa anyja:	1,12585	0,99286	6,28614	0,42787	0,02298	102			
	anya apja:	1,1259	0,99288	6,28622	0,42787	0,02297	102	103		
H V T	anya anyja:	-8,0308	0,4415	-5,5355	1,20704	-0,1894	133	128		
	anya anyja:	-5,9429	-0,0764	-9,9245	0,54271	0,37899	124	133		
S Z F T V	saját:	Utód db	Napi tgy	Tak. ért	F.áru %	É.hús %	Hús min.	Sz.hús %	Index	
	apa:	12	512	2580	25,1	52,1	9,4	0	143	
	anya:									
	apa apja:									
	apa anyja:									
	anya anyja:	17	531	2449	24,5	52,3	9,8	0	151	
S Z F T V	saját:	N	N0	N21	W21	Nap	Index	A kiállítás ideje: 2009.03.05. MAGYAR FAJTATISZTA SERTÉST TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete		
	apa:	7	12,4	10,1	65,9		126			
	anya:	49	10,7	10	63,3		115			
	apa apja:	5	13,6	12,2	75,8	191	147			
	apa anyja:									
	anya anyja:	108	11,5	10,4	63		121			
anya anyja:	5	11,8	11,2	69,2	161	130				
								Hitelesítés (export esetén):		

PANNONHIBRID

Az ISV-PANNONHIBRID márkajelzéssel ellátott program

(A program a Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete Tenyésztési programjának melléklete)

I. A program általános leírása

1. A márkajelzéssel ellátott programban használt tenyészállatok minden tekintetben megfelelnek Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesületének Tenyésztési programjában a tenyészállatokkal szemben támasztott követelményeknek, de speciális szempontok szerint kerülnek kiválogatásra.

2. A márkás programban a fajtatiszta tenyésztési programban leírt:
I.-es fajtacsoportból /magyar nagyfehér hússertés/,
II.-es fajtacsoportból /magyar lapály sertés/,
III.-as fajtacsoportból /duroc sertés/,
IV.-es fajtacsoportból /pietrain sertés/ fajták és keresztezések azon egyedei vesznek részt, amelyek megfelelnek a következőkben felsorolt kritériumoknak és az ISV-PANNONHIBRID program felelőse annak minősít.

3. A programban résztvevő fajták és keresztezéseik után született és felnevelt állatok megnevezése ISV-PANNONHIBRID márkanévvel ellátott végtermék előállító fajtakeresztes.

II. A márkás programban résztvevő fajták:

- 1. I.-es fajtacsoport:** magyar nagyfehér hússertések közül azok az egyedek vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek, illetve minimum paramétereknek:

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s	s	t	f	h	m
	n1	Kan	Koca					
minimum	10	530	510	490	2,9	28	48	8,5
cél	11	600	580	500	2,6	27	49	9,5

Küllemi elvárás: hosszú törzs, nagy ráma, feszes hát, erős konstitúció,
korrekt, kiváló lábszerkezet

II. fajtacsoport: magyar lapály sertések közül azok az egyedek vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek.

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s	s	t	f	h	m
	n1	Kan	Koca					
minimum	10	530	510	490	2,9	28	49	8,5
cél	11	600	570	500	2,6	26	50	9,5

Küllemi elvárás: hosszú feszes törzs, tiszta hátvonal, közepes izmoltság,
szilárd lábszerkezet, korrekt lábvégek.

III. fajtacsoport: a duroc sertés fajta azon egyedei vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek:

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s	s	t	f	h	m
	n1	Kan	Koca					
minimum	8	520	500	470	2,80	26	48	9
cél	9	580	570	490	2,85	25	50	9.5

Küllemi elvárás: kifejezetten rámás, robosztus, rendkívül szilárd csontozat, enyhén ívelt hát, jó izmoltság, korrekt lábvégek.

IV. fajtacsoport: a pietrain sertés fajta azon egyedei vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek:

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s					
	n1	Kan	Koca	s	t	f	h	m
minimum	8,5	510	490	470	2,80	22	55	7
cél	9	560	560	490	2,85	22	57	7

Küllemi elvárás: rámás, hosszú törzsű, feszes hátú, terjedelmes sonkával és nagy lapockával rendelkezzen.

A fenti táblázatokban fel nem tüntetett paraméterek vonatkozásában, a programban résztvevő egyedeknek a fajtatiszta tenyésztési programban megjelölt szintekkel kell rendelkezni.

Küllemi elvárás vonatkozásában, a fajtatiszta programban rögzített fajtajellemek szintén meg kell felelni, de kiemelt fontosságot az általunk megadott szempontoknak tulajdonítunk.

III. A program leírása:

Az ISV-PANNONHIBRID márkás fajtakeresztezésben résztvevő fajták egymással kiválóan kombinálódnak úgy az anyai oldalon (MNFxML)F1, illetve reciproka, /mint a terminál oldalon /duroc, pietrain, (DXPi)F1 illetve reciproka/.

Az egyöntetű minőségű végtermékek gazdaságos előállítását az anyai oldal kiváló szaporasági-, malacnevelési-, fejlődési mutatói, a terminál oldal kiváló takarmányértékesítési, súlygyarapodási mutatói garantálják.

Az ISV-PANNONHIBRID márkás program végrehajtásáért a márkázott programvezető a felelős.

A programfelelősnek egyértelműen jeleznie kell a származási lap igénylése során az MFSE felé, hogy a tenyészállat részt vesz-e a programban oly módon, hogy a márkázott, illetve nem márkázott állatokat külön csoportokban kell feltüntetni.

A programfelelős: **Csóka Lajos**

A programban résztvevő tenyészállatok származási lapján az MFSE az ISV-PANNONHIBRID márkajelzést feltünteti.

HUNGAHIB-HIBRID márkajelzéssel ellátott program

(A program a Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete Tenyésztési Programjának melléklete)

A program általános leírása

- 1.) A márkajelzéssel ellátott programban használt tenyészállatok minden tekintetben megfelelnek a Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesületének Tenyésztési Programjában a tenyészállatokkal szemben támasztott követelményeknek, de speciális szempontok alapján kerülnek kiválogatásra.
- 2.) A márkás programban a fajtatiszta tenyésztési programban leírt:
 I-s fajtacsoportból (magyar nagyfehér hússertés)
 II-s fajtacsoportból (magyar lapály sertés)
 III-s fajtacsoportból (hampshire sertés)
 IV-s fajtacsoportból (pietraian sertés) fajták és
 keresztezések azon egyedei vesznek részt, amelyek megfelelnek az alábbiakban felsorolt paramétereknek, vagy a HUNGAHIB-HIBRID program felelőse annak minősít.
- 3.) A programban résztvevő fajták és keresztezéseik után született és felnevelt állatok megnevezése HUNGAHIB-HIBRID márkanévvel ellátott végtermék előállító fajtakeresztes.

A márkás programban részvevő fajták

I-es fajtacsoport: magyar nagyfehér hússertések és keresztezett kocák közül azok az egyedek vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek:

	SZFTV n 1	ÜSTV		H V T				
		s	s	s	t	f	h	m
		kan	koca					
Minimum	10	540	500	485	2,8	28	48	9
Cél	11	600	570	510	2,7	27	49	9

Küllemi elvárás: hosszú és rámás törzs, szilárd lábszerkezet, jó konstitúció, minimum 7-7 csecsbimbó. Szőrzete: kesely fehér színű, egy-egy kisméretű pigment folt (10 cm-nél kisebb) megengedett.

II. fajtacsoport: a magyar lapály azon egyedei vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek:

	SZFTV n 1	ÜSTV		H V T				
		s	S					
	kan	Koca	s	T	f	h	M	
Minimum	10	540	520	500	2,9	27,5	49	8,5
Cél	11	500	590	510	2,7	26	50	9,0

Küllemi elvárás: hosszú feszes hátvonal, nagy ráma, jó konstitúció, kiváló lábszerkezet, minimum 7-7 csecsbimbó

III. fajtacsoport: a hampshire sertések közül azok az egyedek vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek:

	SZFTV n 1	ÜSTV		H V T				
		s	S					
	kan	Koca	s	t	f	H	M	
Minimum	---	550	530	470	27,0	26,0	49,0	9,0
Cél	---	610	600	490	26,5	24,0	50,0	9,5

Küllemi elvárás: robosztus törzs, nagy ráma, szilárd lábalkulás, jól izmolt lapocka és combok, enyhén ívelt hát, minimum 6-6 csecsbimbó.

IV. fajtacsoport: a pietrain sertésfajta egyedei közül azok vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek.

	SZFTV n 1	ÜSTV		H V T				
		s	S					
	kan	Koca	s	t	f	H	m	
minimum	---	520	510	460	2,80	21	55	6
Cél	---	570	560	470	2,70	21	56	7

Küllemi elvárás: kiemelkedően jól izmolt törzs, sonkán és lapockán alakulás, nagy ráma, hibátlan lábalkulás, min. 6-6 csecsbimbó.

A fenti táblázatban fel nem tüntetett paraméterek vonatkozásában a programban résztvevő egyedeknek a fajtatiszta tenyésztési programban megjelölt szintekkel kell rendelkezni.

Küllemi elvárás: a fajtatiszta programban megadott küllemi szempontoknak a fajtajellegnek meg kell felelni, de kiemelt fontosságúak az általunk megadott szempontok.

A program leírása

A Hungahib-Hibrid márkás fajtakeresztesben résztvevő fajták egymással kiválóan kombinálódnak, így az anyai oldalon (MNF x ML) F1-es, illetve ezek reciprokai, vagy egyéb keresztezései míg az apai oldalon a hampshire, pietrain Ha x Pi vagy Pi x Ha, illetve lehet (Ha x Pi) x Ha vagy (Ha x Pi) x Pi.

Az utódok egyöntetűek, kiváló szervezeti szilárdsággal. Az anyai oldal kiemelkedő szaporasági és malacnevelési tulajdonsággal, míg az apai terminál oldal kiváló vágóértékkel, súlygyarapodással és takarmányértékesítéssel rendelkezik. Ezek a tulajdonságok garantálják a gazdaságos sertéshús előállítását.

A Hungahib-Hibrid márkás program végrehajtásáért a márkázott program vezetője a felelős.

A programvezetőnek egyértelműen jeleznie kell a származási lap igénylése során a MFSE felé, hogy a tenyészállat részt vesz-e a programban oly módon, hogy a márkázott, illetve nem márkázott állatokat külön csoportokban kell feltüntetni.

A programfelelős: **Nyíri András**

A programban résztvevő tenyészállatok származási lapján az MFSE a Hungahib-Hibrid márkajelzést feltünteti.

A HÓDHIB márkajelzéssel ellátott program

(A program a Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete Tenyésztési programjának melléklete)

I. A program általános leírása

1. A márkajelzéssel ellátott programban használt tenyészállatok minden tekintetben megfelelnek a Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete Tenyésztési Programjában a tenyészállatokkal szemben támasztott követelményeknek, de speciális szempontok szerint kerülnek kiválogatásra.
2. A márkás programban a fajtatiszta tenyésztési programban leírt:
 - I.-es fajtacsoportból (magyar nagyfehér húsertés),
 - II.-es fajtacsoportból (magyar lapály sertés),
 - III.-as fajtacsoportból (duroc sertés)
 - IV.-es fajtacsoportból (pietrain sertés) fajták és keresztezések azon egyedei vesznek részt, amelyek megfelelnek a következőkben felsorolt kritériumoknak és a HÓDHIB program felelőse annak minősít.
3. A programban résztvevő fajták és keresztezéseik után született és felnevelt állatok a fajta, illetve keresztezési konstrukció megnevezése mellett HÓDHIB márkajellel kerülnek forgalomba.

II. A márkás programban résztvevő fajták:

I.-es fajtacsoport: magyar nagyfehér húsertések közül azok az egyedek vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek, illetve minimum paramétereknek:

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s	s	t	f	h	m
	n1	Kan	Koca					
minimum	10	550	520	490	2,90	28	48	9,5

Küllemi elvárás: hosszú törzs, nagy ráma, feszes hát, jó konstitúció, korrekt, kiváló lábszerkezet, minimum 7-7 jól fejlett arányosan elhelyezkedő csecsbimbó

II. –es fajtacsoport: magyar lapály sertések közül azok az egyedek vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek.

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s	s	t	f	h	m
	n1	Kan	Koca					
minimum	10	530	510	490	2,9	28	49	8,5

Küllemi elvárás: hosszú feszes hát, nagy ráma, jó konstitúció
kiváló lábszerkezet,
minimum 7-7 jól fejlett arányosan elhelyezkedő csecsbimbó

III. –es fajtacsoport: a duroc sertés fajta azon egyedei vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek.

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s	s	t	f	h	m
	n1	Kan	Koca					
minimum	8	540	500	470	2,80	26	48	9,5

Küllemi elvárás: kifejezetten rámás, robosztus, rendkívül szilárd csontozat,
enyhén ívelt hát, jó izmoltság, korrekt lábvégek

IV. –es fajtacsoport: a pietrain sertés fajta azon egyedei vesznek részt a programban, amelyek megfelelnek a következő teljesítményszinteknek.

	SZFTV	ÜSTV		HVT				
		s	s	s	t	f	h	m
	n1	Kan	Koca					
minimum	8,5	530	520	470	2,80	24	53	8,0

Küllemi elvárás: rámás, hosszú törzsű, rendkívül jól izmolt terjedelmes sonkával és nagy lapockával rendelkezzen, a fajta egyedei 80-90 %-ban pigmentmentesek

A fenti táblázatokban fel nem tüntetett paraméterek vonatkozásában, a programban résztvevő egyedeknek a fajtatizta tenyésztési programban megjelölt szintekkel kell rendelkezni.
Küllemi elvárás vonatkozásában, a fajtatizta programban rögzített fajtajellegnek szintén meg kell felelni, de kiemelt fontosságot az általunk megadott szempontoknak tulajdonítunk.

III. A program leírása:

A HÓDHIIB márkás programban résztvevő fajták egymással kiválóan kombinálódnak.

Az anyai oldal: fajtatiszta magyar nagyfehér húsertés koca, vagy (MNF x ML) F1 illetve ennek reciproka.

Az apai oldal (pietrain x duroc) F1, illetve ennek reciproka.

Az egyöntetű minőségű végtermékek gazdaságos előállítását az anyai oldal kiváló szaporasági-, malacnevelési-, fejlődési mutatói, a terminál oldal kiváló takarmányértékesítési, súlygyarapodási mutatói garantálják.

A HÓDHIIB márkás program végrehajtásáért a programvezető a felelős.

A programfelelősnek egyértelműen jeleznie kell a származási lap igénylése során az MFSE felé, hogy a tenyészállat részt vesz-e a programban oly módon, hogy a márkázott, illetve nem márkázott állatokat külön csoportokban kell feltüntetni.

A programfelelős: **Fekete Balázs**

A programban résztvevő tenyészállatok származási lapján az MFSE a HÓDHIIB márkajelzést feltünteti.

SERTÉSBÍRÁLATI LAP

Fajta

Tenyészet

Ivar

Ellenőrzési szám

Fülcsipke

Születés éve

Méretelelvétel:

Életkor
hónap

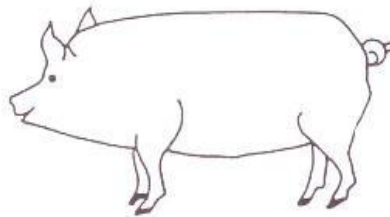
Élő tömeg kg

Marmagasság
cmTörzshosszúság
cmÖvméret
cmSzárkörméret
cm

Csészszám

Jobb

Bal

A küllemi bírálat eredménye:

fej

törzs

lipocka

comb

lábak

tesztmagyság,
fejlettség

szárúság

őszbenyomás

A bírálat dátuma

év

hó

nap

Megjegyzés:

.....
a bíráló aláírása

MAGYAR FAJTATISZTA SERTÉST TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE

EUROP ŰSTV ALAPBIZONYLAT

Vizsgálat helye		Fajta (Vonal) kód	Vizsgálat ideje			URH-zó kódszáma
megye	tenyészet		év	hó	nap	

Tenyésztő szervezet:

Vizsgálatot végző neve:

Tenyészet neve és helye:

Ivar:

Sorsz.	Fülszám		Csecs szám		Küllem	Tömeg	Sz1	Sz2	Izom	Szinhús %	Meg- jegyzés
	sorsz. v. anya sz.	perszám	jobb	bal							
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
6.											
7.											
8.											
9.											
10.											
11.											
12.											
13.											
14.											
15.											
17.											
18.											
19.											
20.											
21.											
22.											
23.											
24.											
25.											
26.											
27.											
28.											
29.											
30.											

.....
vizsgálatot végző aláírása

